

פיתום ורעמסס, שושן הבירה וחמת -

אפשר להוכיח שכולן שייכות לישראל...

אבל ברצועת עזה לא היה סיפור כזה. על-פי החוק המצרי, רצועת-עזה היתה חבל-ארץ פלסטיני נפרד, תחת הסות מצרית. שמעתי בעניין, כשעשוע, את הסבריו של הרב חבר-הכנסת נריה. באותו הגיון תלמודי מושחו אפשר היה להוכיח שפיתום ורעמסס, שושן הבירה וחמת, ועוד מקומות הרבה, הם נחלת אבותינו, ואינם טעונים סיפוח, כאשר הם שייכים למדינת ישראל מאז ומעולם. אני שואל את עצמי: מה הטעם בפילופי דיטיקה זו? באיזה עולם אנו חיים?

כל הנכוד לאל-שאווה

האולם הזה, שבו אנו יושבים, מנותק מהעולם. אין בו חלונות. יכולים אנהנו כאן לדמות לעצמנו שאנחנו על אי בודד, ושהכרעות העולם אינן משפיעות עלינו. אבל ראש ממשלת ישראל נמצאת היום בדרכה אל מעבר לים. היא נתקלת שם במציאות המדינית הקיימת בעולם, אף כי אינה קיימת בתודעת חברי-הכנסת ארידור, תמיר, נחושתן ונריה. היא קיימת. העולם הולך לקראת הכרעות. היחסים בין ארצות-הברית וסין, וגם בין ארצות-הברית וברית-המועצות, הולכים ומשתנים. מה הטעם להפליג כאן בנאומים נהכחים, היפים למצב פוליטי שאיננו קיים, תוך התעלל מות מוחלטת מהמצב הקיים?

כבוד היושבר-ראש, בוויכוח זה הוזכר כמה פעמים שמו של ראש עיריית עזה. נדמה לי שלל חושבי ישראל שמעו וראו בטלוויזיה את רשאר אל-שאווה, והתרשמו עמוקות מאישיותו. (אולי זהו אחד המעשים הטובים של הטלוויזיה. העם הישראלי רואה בפעם הראשונה במו עינו את המנהיגים הפלסטיניים, ושומע במו אוזניו את דבריהם. הראיה והשמיעה משנות את היחס הלאומי. ראינו את מוסה אל-עלאמי, ושמעתי ממאות אנשים, הרחוקים מדינות, שהתרשמו התרשמות עמוקה ביותר מאישיות רגולה זו.)

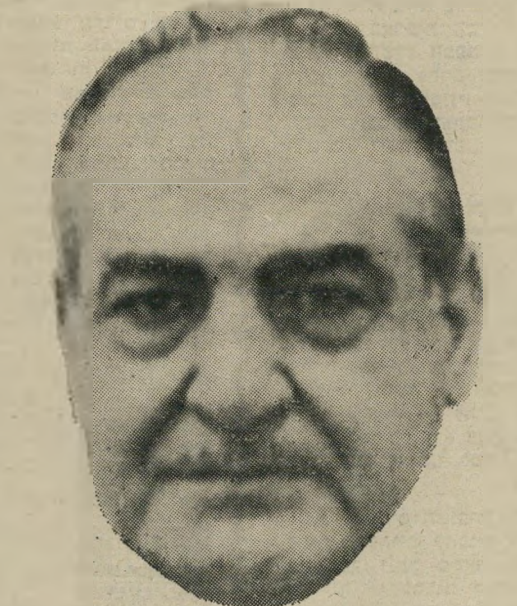
ההתרשמות הבתריאמצעית של הציבור הישראלי מרובינו של רשאר אל-שאווה עוזרת לי להבין רוחו של איש כזה. הנה לנו ראש-עירייה ערבי תחת שילטון צבאי יש-ראלי, בחבל שהיה עד לפני ארבע שנים תחת שילטון צבאי מצרי; אבל איננו ישראלי ואיננו מצרי. נאמנותו נתונה קודם כל לעמו שלו, הפלסטיני, ולעירו עזה. הנסיבות הטראגיות של מלחמתנו, העמידו אותו כמצב מסויים. פיראי מבוקש מצא מיקר לט בכירתו והתאכזר שם. ואני שואל את עצמי: איך היה כל אחד מאיתנו מתנהג באותו מצב? בנעורי, הייתי חבר האירגון הצבאי הלאומי. כעבור שנים פרשתי מן האירגון, מתוך התנגדות מצפונית עמוקה לדברים מסוימים שעשה.

אבל גם אחר-כך, איננו היה מתדפק על רגלי תני איש האירגון הצבאי הלאומי, שנדרש עדי ידי השלטונות — האם אני, שהתנגדתי לדרך, הייתי מסוגר אותו? האם מישונו מהמכוחים כאן, כאולם הזה, היה עושה זאת?

למרות שאנחנו יודעים מה דרכם ומה פעולותיהם של הפידאיון, ומהם האמצעים הפסולים שבהם הם משי תמשים — דבריו של אל-שאווה הבחירו לנו את המצוקה הנפשית העמוקה של מנהיג פלסטיני, הפועל תחת כיר בוש צבאי ורוח בלי כל ספק לקראת פתרון של שלום.

אני מתנגד לשיטה של איפה-ואיפה. אבל המסקנה איננה שצריך להשמיד עוד בית אחד, את ביתו של רשאר אל-שאווה.

ארציות מתמודדות בבחירות לעיריות. איך יכולות להיות בחירות בסול-כרם וביריחו, מבלי שהמועמדים המת-ייצבים לפני עמם, יגלו את ה"אני מאמין" שלהם לגבי השאלה האחת והיחידה העומדת ברגע זה בפני כל אדם פלסטיני: לאן מועדות פני ארציו? — האם חזרה ל-

רשאר אל-שאווה

ירדן? האם לישראל? האם למדינה פלסטינית הופ-שית? האם למדינה חופשית תוך פדציה עם ירדן, או תוך פדציה עם ישראל? יש לפחות חמש אפשרויות עקרוניות, עם הרכה גוונים שונים.

הבחירות האלה, כפי שתקיימנה, תהיינה לקיות ופגומות. אבל טוב שתרכנה, ולא יימשך המצב הנוכחי. הייתי מויעץ לממשלה להיענות למישאלה המינומלית, המתונה ביותר, ששמעתי מפני מני הוגים בשטחים המוחזקים, לגבי עריכת בחירות אלה: שלפי החוק הקיים שם ימנו השלטונות הצבאיים קודם כל מושלימחוז — קיימאקם — ערבי.

משל המחוז האורחי הערבי יתקין את התקנות לע-דיכת הבחירות הללו, ויפקח עליהן, ובכך יתן מידה מסוימת של כשרות לאומית, מדינית וציבורית לבחירות.

הערבים הנידו ביישות פלסטינית

חבר-הכנסת נריה, שכדרכם של רבים מחברי-הכנסת הסתלק מהאולם ברגע שגמר את דבריו במקום להקשיב לדברי המתווכחים האחים בוויכוח...

ישראל קרגמן: הגיעה שעת התפילה. אורי אבנרי: טליחה. אם זה לצורכי תפיל-

לה — אני בוודאי לא אעדר על כך.

חבר-הכנסת נריה הוא גדול בתורה, אבל איננו גדול בענייני חוק, מדיניות ומישפט פנים-ערבי. אחרת לא היה אמר את אשר אמר כאן: ששום מדינה ערבית לא הכירה מעולם ביישות הפלסטינית. זה מגלה, עם כל הכבוד, אידיעה תהומית. הליגה הערבית הכירה רשמית ביישות הפלסטינית ב-1963, ומאז, נציגי-כבימוי של

על סדר-היום עמדה הצעת-חוק שיגרתית, להארכת התקנות המסדירות את השיפוט בשטחים המוחזקים. היה זה תירוץ טוב לוויכוח מדיני חוזר.

לפי סדר הנרשמים לדיון, הובילו הסיפוחיסטים את הוויכוח. בזה אחר זה דיברו ארבעה מהם — נחושתן וארידור מתנועת החרות, תמיר מהמרכז החופשי והרב נריה מהמפד"ל. כולם דרשו סיפוח מיידי של השטחים המוחזקים.

נפל בגורלי להיות ראשון הנואמים של מחנה-השלום, וכך הובלתי את ההתקפה הנגדית. הדבר גילה שוב את תפקיד סיעתנו: לדאוג לכך שבכל ויכוח כזה יישמע קול מחנה-השלום כנגד קול הסיפוח, ולעודד את מת-נגדי הסיפוח בכל הסיעות להרים את קולם.

ואכן, אם בראשית הוויכוח היה נדמה שידברו כימעט רק שוחרי-הסיפוח, הרי בהמשכו קמו בזה אחר זה מתנגדי-הסיפוח ברוב המפלגות. כשקמתי לדבר, כבר ידעתי כי יגד הרב נריה, האולטרה-סיפוחיסט של המפד"ל, יקום אחד מדוברי-השלום של המפד"ל, ח"כ מלמד.

פתחתי את דברי בסיסמה פרובוקטיבית, כדי להפי-גין את העובדה כי שוחרי-השלום בבית אינם מיעוט מבוטל, כפי שטוענים אנשי הימין, אלא רוב דומם: אורי אבנרי: שתי גדות לירדן, ושתי גדות ל-גח"ל — אחת היא תנועת "הירות", שדיברה בוויכוח זה, והשניה היא המפלגה הליברלית, ששתקה.

שתי גדות למערך — אם לדון לפי קריאות-הביניים. שתי גדות גם למפד"ל — גדה אחת של ח"כ נריה, שדיברה, וגדה של ח"כ מלמד, שאני מקווה כי עוד תדבר.

מרדכי סורקים: אחת כבר פתרת את ה-שאווה — יש לך גדה אחת. קריאה: נפש חצויה.

אורי אבנרי: יש הנפש החצויה לרוב ה-מפלגות והסיעות, ואין זה מיקרה. היא משקפת את הנפש החצויה של הציבור.

אורי אבנרי: חבר-הכנסת אבנרי, לך אסור להשתמש בנימוק כזה, שהוא, אגב, נימוק טוב מאוד.

היור: כרציון קשת: רבותי, מותר ל-חבר-הכנסת אבנרי להשתמש בכל נימוק. מרדכי סורקים: זה פרלמנטרי.

היור: כרציון קשת: שנית, את קריאות הביניים אבקש לעשות יותר מהר.

אורי אבנרי: נפש העם חצויה, כי העם כולו אוהב את הארץ, אך העם כולו אוהב עוד יותר את השלום.

הבחירות - צעד למדינה פלסטינית

בארץ הזאת חיים שני עמים. המאורעות הטראגיים של שני הדורות האחרונים גרמו לכך, שהעם האחד, הישראלי-יהודי, מרוכז עתה במדינת-ישראל, ואילו העם השני, הערבי הפלסטיני, מרוכז בעיקרו בשטחים המוחזקים בירי צבא הגנה לישראל.

אנחנו מחזיקים בשטחים על-פי אמנת ג'נבה, ולפי אמנה זו החוק שהיה קיים בעת הכיבוש נשאר שריר וקיים.

אינני מאושר מן המצב הזה. אני סבור שהחוק הי-ירדני בשטחים המוחזקים צריך להתחלף, בבוא היום, בחוק, בשיפוט, במישפט ובמינהל שייקבע על-ידי העם הפלסטיני היושב בשטחים האלה. שיגיע לכלל הגדרה עצמית חופשית ודמוקרטית, על-פי בחירתו ועל-פי דרכו. משום כך אני מברך על ההחלטה לעשות את הצעד הראשון, הקטן, לקראת הגדרה עצ-

הנכונות החצויות

המסקנה צריכה להיות שאותה הכנה שגיי-זה שריהכיתוחן, כעצה עם ראשיהממשלה, למצבו של אל-שאווה, שכתוצאה ממנה לא נית-נה הפקודה להחרים את ביתו, צריכה לגרום לכך שנשויים ככלי קץ לשיטה שהוא פסולה בעיני מעיקריה — הריסת בתים בנסיבות כאלה.

בהמשך הוויכוח התפלמסו כמה מן הנואמים עם דברי. בין אלה היה מאיר וילנר מרק"ח, שהקף בחרי-פות את גישתנו לעניין הפלסטיני. הוא התנגד בתוקף לבחירות בגדה המערבית, וטען כי מנהיגי הגדה הם משתפי-פעולה עם הכיבוש, וכי הבחירות הם צעד לק-ראת הסיפוח. המונארכיסם של רק"ח הוא תופעה די משעשעת.

בסופו של דבר הצביעו הקואליציה ומק"י בעד החוק. גח"ל נמנע. ואילו סיעתנו, יחד עם רק"ח מצד אחד והמרכז החופשי מחצד השני, הצביעה נגד.

פדסטון (לא נציג שנבחר עידידי הפלסטינים עצמם, כי אם נציג שמונה עידידי מדינות ערב) יושב כמועצות הליגה הערבית, כנציגה של פדסטון, ורגל פלסטון מתנוסס בין רגלי מדינות ערב, בכל כינוס הליגה הערבית. זוהי הכרה דהיפקטו ודהיורה כמישפט הפנים-ערבי.

יתר על כך, רצועת עזה לא סופחה מעולם לשום מדינה ערבית. אמנם, הגדה המערבית סופחה לירדן — על סמך הכר-רעה מזויפת, שנכפתה על הנכבדים הפלסטיניים ב-1949. שמעתי מפי אחד האישים הפלסטיניים הבכירים, עזין שיהאדה, איך זוייפה, בווימה ונכפתה אותה הכרעה-כבר יכול, בניגוד להחלטה האמיתית שנתקבלה. היתה הצבעה באותו כינוס פלסטיני, שלא מצאה חן בעיני המלך עבד-אללה, ואילו המישטר הירדני פירסם החלטה שלא נת-קבלה כלל. וכפה אותה בכוח הטרור הצבאי והמישטרתי על העם.

מות — עידידי עריכת בחירות בכמה מן העירי-יות הקטנות בשטחים המוחזקים.

אינני מאושר מכך, שבחירות אלה תערכנה לפי ה-חוק הירדני, אבל ברור לי שאין ברירה. כי אין חוק אחר. אני מצטער על כך שלא תיערכנה בחירות גם ב-ערים העיקריות — שכם וחברון. אני מצטער גם על כך שהבחירות נערכות בתנאים שאינם מאפשרים בחירות כהלכה.

אין בשטחים המוחזקים חופש ההתארגנות הפוליטית. חופש הביטוי הפוליטי, חופש האסיפה, חופש ההתכנסות, חופש הדיון, חופש הוויכוח על נושאים פוליטיים. איך אפשר לערוך בחירות חופשיות בניגין, בטול-כרם וב-יריחו, מבלי שהמועמדים יגידו מה דעתם על עתיד עמם ועתיד ארצם? אפילו אצלנו, בישראל, שיש בה ממשלה ונכנסת ומוסדות פוליטיים לרוב, הבחירות לעיריות עומדות תמיד בסימן ההכרעות הלאומיות הכלליות. מפלגות כל-